

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur za otroke drugih narodnosti (izobraževanje učiteljev in pouk romščine)

Strokovno-razvojna naloga: Dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur za otroke drugih narodnosti

Financer: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje Republike Slovenije

Št. Pogodbe: C3350-24-431003

Izvajalec: Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana

Vodja: dr. Sabina Zorčič

Skrbnik naloge na MIZŠ: Bronka Straus

To delo je licencirano pod CC BY 4.0.

Ljubljana, februar 2025

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Kazalo

Vsebina

Kazalo.....	2
Uvod.....	2
Izobraževanje in promocija.....	3
Pilotno uvajanje romščine kot dopolnilnega pouka materinščine	3
Delo v šolskem letu 2023/2024 (januar – junij 2024)	4
Hospitacije pri pouku v šolskem letu 2023/24.....	6
Delo v šolskem letu 2024/2025 (september – december 2024)	8
Analiza napredovanja romskih otrok na OŠ metlika v zadnjih petih letih	17
Zaključek letnega poročila in načrtovana realizacija za naprej	19
Viri in literatura	20

Uvod

Delo na strokovno-razvojni nalogi Dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur za učence drugih narodnosti poteka v več ločenih delovnih sklopih, ki pa so vsebinsko in časovno med seboj tudi povezani. Poleg v pričujočem poročilu opisanih vsebin so v strokovno-razvojno nalogo vključene tudi vsebine, opisanih v ločenih poročilih: tj. poučevanje madžarščine izven dvojezičnega območja ter **Dopolnilni pouk maternih jezikov (nemščina, albanščina, makedonščina, srbščina, ruščina, bosanščina, ukrajinščina, francoščina in hrvaščina) in kulture otrok drugih narodnosti (Medvešek, M., & Balažič Bulc, T. (2024, november 14), Balažič Bulc, T., & Medvešek, M. (2024, junij 6), Medvešek, M., & Balažič Bulc, T. (2025))**. V pričujočem poročilu se omejujemo na dva sklopa omenjene strokovno-razvojne naloge, in sicer:

- 1) **Promocija dela na strokovno-razvojni nalogi ter izobraževanje:** gre za izvajanje dejavnosti, ki se navezujejo na predstavitve delovanja in vsebine strokovno-raziskovalne naloge zainteresirani in širši javnosti. Poleg izvajanja raziskovanja vsebine spada v ta delovni sklop tudi strokovno izobraževanje deležnikov, še posebej v okviru letnega strokovnega srečanja vseh sodelujočih učiteljev.
- 2) **Pilotno uvajanje romščine kot dopolnilnega pouka materinščine:** - *nadaljevanje uvajanja dopolnilnega pouka romščine ter strokovna podpora/poročilo o spremljavi, pogodbe z učitelji, strokovnjaki*

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Izobraževanje in promocija

Dne **30. 05. 2024, od 14h do 17h.** je na Inštitutu za narodnostna vprašanja potekalo strokovno srečanje učiteljev jezika in kulture otrok drugih narodnosti, ki v okviru programa, ki ga sofinancira MVI, poučujejo v Sloveniji. Naslov letošnjega izobraževanja je bil **Večjezičnost kot dodana vrednost**. Po lanskem srečanju, na katerem smo se posvečali različnim učnim zmožnostim, smo na letošnjem gostili profesorico z dolgoletnimi raziskovalnimi in pedagoškimi izkušnjami. Prof. dr. Karmen Pižorn je v okviru predavanja spregovorila o pomenu večjezičnosti v današnjem svetu. Večjezičnost je danes dejstvo, vendar pa družba nanj ni pripravljena in v njej ne vidijo dodano vrednost. Na srečanju so bile tako izpostavljene številne prednosti večjezičnosti, učenja več jezikov in ohranjanja večjezičnosti pri dvo-/večjezičnih otrocih.

Po odmoru je sledila živahna debata in izmenjava mnenj in izkušenj vseh prisotnih ter predstavitev rezultatov ankete, opravljene med učitelji (Balažič Bulc, T., & Medvešek, M. (2024, junij 6)). Po odzivih sodeč zaključim, da bo srečanje pripomoglo k še boljšemu in strokovnejšemu načrtovanju pouka vseh prisotnih učiteljic. Srečanje je bilo izvedeno hibridno.

Srečanja se je udeležilo 14 učiteljic na mestu ter 6 on-line (lista prisotnosti), posnetek predavanja za individualno rabo je na voljo udeležencem. Udeležencem smo izdali potrdil o udeležbi na izobraževanju. Lista prisotnosti za učiteljice: Aida Malanović, Edina Ćosić, Hanna Karhapoltseva, Jasmina Husarević, Jelena Stefanović, Julija Mesarič, Martin Mlinarič, Mateja Kosec, Nataliia Kirichenko, Olena Rozhniatovska, Olga Perić, Snežana Katarova, Sudar Agnes, Svetlana Todorović, Tamara Svrzić, Vera Haliti, Vera Majstrovic Hristić, Viktoria Lutsyk, Viktoria Kurashova.

Pilotno uvajanje romščine kot dopolnilnega pouka materinščine

Na OŠ Metlika in OŠ Franceta Prešerna Črenšovci se je v 2024 nadaljevalo Izvajanje dopolnilnega pouka romskega jezika in kulture (del šolskega leta 2023/24 in del šolskega leta 2024/2025). INV je usmerjal in koordiniral delo učiteljic (ki sta na omenjenih šolah tudi zaposleni (kot romski pomočnici v minimalnem deležu, saj šole zaradi slabega finančnega ovrednotenja dela romskih pomočnikov iščejo druga delovna mesta v okviru sistematizacije, npr. učitelj v podaljšanem bivanju itd.)). Komunikacija z

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

izvajalkama je potekala neprestano telefonsko ali preko elektronske pošte. Izvajalki sta redno oddajali poročila dela.

Delo v šolskem letu 2023/2024 (januar – junij 2024)

Na Oš Metlika je v šolskem letu 23/24 novo vodstvo šole predlagalo vključitev več romskih otroke k pouku (več v analizi spodaj). Prijavljene so bile tri skupine otrok: 1.in 2. razred; 3. in 4. razred; od 5. do 7. razreda, skupaj 38 učencev. Posledično je bilo po mnenju izvajalke, Mateje Kosec, zaradi prevelikega števila učencev delo manj učinkovito in bolj stresno, obenem pa priprave za pouk v treh skupinah zahtevajo ogromno časa in angažmaja. Izvajalka je pouka je bila celotni marec odsotna, ure so se nadomeščale v predhodnih in sledečih mesecih. Obravnava vsebina v romskem jeziku po skupinah:

1.-2.razred (11 učencev): **dan in noč** (narava in družba), **predlogi** (jezik), **pravljica** v romskem jeziku *Medved in miška* (jezik, besedilo), **živalske družine** (narava), **pravljica** v romskem jeziku *Repa velikanka* (jezik, besedilo), časovni označevalci »**prej in potem**« (jezik, opis sveta, domišljija), **čutila** (narava), razmerja »**enako, večje, manjše**« (opis sveta, matematika), **dan Romov** (jezik, družba, kultura), **pomlad** (jezik, narava in družba), **relacija** med števili (jezik, matematika), **polje in vrt** (jezik, narava in družba), kratka glasbena **zgodba** miške Mimi (glasba, razumevanje besedila, ubeseditev sveta), **slikanica** v romskem jeziku *Miško hoče pobegniti* (jezik, branje, razumevanje besedilo, odnos do sveta), **sejemo in sadimo** (jezik, narava in družba), Orffova **glasbila** (jezik, glasba), **družina** (jezik, družba), **oblačila** (jezik, narava in družba), moje **telo** (jezik, narava in družba), **zgodba** *Sapramiške* (jezik, branje, razumevanje besedilo, odnos do sveta), **vreme** (jezik, narava), **poklici** (jezik, družba), **števila** do 20 in 100 (jezik, matematika), **zgodba** *Cigančica Kuku in srebrna riba* (jezik, branje, razumevanje besedilo, odnos do sveta), **zgodba** *Mavrična ribica* (jezik, branje, razumevanje besedilo, odnos do sveta), **rastline** (jezik, narava), igrače in **igre** (jezik, ubeseditev sveta), **sladoled** in sladoledni junaki (jezik, ubeseditev sveta).

3.-4.razred (14 učencev): **poštevanka** števila 10, 5, 6, 7, 8 in 9 (jezik, matematika), **opis osebe** (jezik, narava in družba, vaja za govorni nastop pri pouku), merjenje **časa** (narava in družba), moj **dom** (družba), v **šoli** (družba), slovenski kulturni praznik – **France Prešeren**, **čutila** (narava); **živali** na kmetiji (opis sveta, narava in družba), **dan Romov** (jezik, družba), **polje in vrt** (jezik, narava in družba), poštevanka (jezik, matematika), **deljenje** naravnih števil (jezik, matematika), **liter in deciliter** (jezik, opis sveta, matematika), **slikanica** v romskem jeziku *Ledena sveča* (jezik, branje, razumevanje besedilo, odnos do sveta), skrb za **okolje** in ločevanje odpadkov (jezik, okolje, razvijanje odnosa do sveta), **dom** in hiša (jezik in družba), **čustva** (jezik, narava in družba), **koledar** (jezik, narava in družba), moje **telo** (jezik, narava in družba), človeško telo -**organi** (jezik, narava), **zgodba** Kristine Brenkove: *Mama Bršljanka* (jezik, branje, razumevanje besedilo, odnos do sveta), **opis živali** (jezik, narava), **dnevi v tednu**

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

(jezik, družba), **meseci v letu** (jezik, narava in družba), **opis** predmeta in osebe (jezik, ubeseditev okolja), **prosti čas** (jezik, ubeseditev okolja), **zgodba** Ele Peroci: *Vanilijev sladoled* (jezik, branje, razumevanje besedilo, odnos do sveta).

5.-7.razred (5 učencev): **živalsko kraljestvo** (narava): učenci v romskem jeziku spoznajo zunanjo zgradbo kopenskih živali in povezujejo zunanji videz živali z njenim načinom življenja, posameznik z miselnim vzorcem predstavi izbrano žival; **enačbe in neenačbe** (matematika): Učenec reši preproste enačbe, krepi jasno matematično izražanje, romski jezik ter razumevanje prebranega, učenec primerja števili, zapiše njun odnos z ustreznim znakom ter iz zapisa z znaki (večje, manjše, je enako) razbere odnos med številoma in ga opiše z romskimi besedami; **zgodba** David Litchfield: *Medved in Klavir* (jezik, besedilo); **človeško telo – organi** (učenci v romskem jeziku spoznavajo organe telesa in njihove vloge), **čutila** (učenec prepozna, poimenuje in opiše vseh pet človekovih čutil in razloži, kako vseh pet človekovih čutil deluje); **slovenski kulturni praznik – France Prešeren**; **koti** (opis sveta, matematika: učenec razlikuje prave, tope in ozke kote, slednje zna v romskem jeziku ubesediti ter usvaja pojem velikost kota in primerja kote po velikosti brez merjenja), **dan Romov** (jezik, družba), branje in razumevanje **pravljice** »Zaljubljeni zvonček« (jezik, razumevanje besedila, razvijanje odnosa do sveta), **poučna knjiga** Emilie Beaumont: *Kako živijo čebele*, razvoj čebel in njihove vloge, ogroženost čebel (jezik, narava in družba, razumevanje besedila, razvijanje odnosa do sveta), **piktogrami** v naravi (jezik, družba), **družina in prijatelji** (jezik, družba), **vremenski pojavi** (jezik, narava), **tehtamo** (jezik, fizika), **merimo** (jezik, fizika), **poklici** (jezik, družba), **krog in krožnica** (jezik, geometrija), **pripovedovanje** „Moj najljubši dan“ (jezik, ubeseditev odnosa do sveta), **letni čas** (jezik, narava, ubeseditev sveta), **naravni pojavi in katastrofe** (jezik, narava, ubeseditev sveta).

Na **OŠ Franceta Prešerna v Črenšovcih** je pouk potekal v skupini z otroki od 1.-4. razreda (5 učencev). Obravnavana vsebina: moj **dom** in dom mojih prednikov, **aktivnosti** in prosti čas, **živali** na kmetiji, hišni ljubljenci, živali v gozdu, **prazniki** (kulturni praznik, Valentinovo, dan žena, Velika noč), letni čas: **pomlad**, značilnosti pomladi, spomladanska opravila, igre za priklic romskih besed. April, v okviru katerega praznujemo tudi **dan Romov**, je bil namenjen spoznavanju romske kulture in običajev, izvora Romov, obravnava himne in ostale romske simbolike, obravnavali so tudi tematiko Romov v Sloveniji. Branje romske **pravljice** Kasandra v romščini in slovenščini. V maju so obravnavali poletnejše teme: Poletno **sadje in zelenjava**, Prihaja **poletje** (nevarnosti in prijetna doživetja), **vode**: morje, jezero, reka, kopališča, nega in zaščita kože, poletna oblačila in obutev. Junij je bil namenjen **ponavljanju letošnje snovi**, v šestih urah so ponovili naslednje teme: (1) Pri uri so ponovi snov iz prvega sklopa, ki je obsegala osebno predstavitev, barve, števila do 20 kakor tudi seštevanje in odštevanje do 20. Z učenci so

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

preverili koliko so spoznali in usvojili besedišče za poimenovanje števil, barv, predmetov in pojmov navedenega sklopa: (2) V sklopu te ure je ponovitev obsegala poimenovanje sadja in zelenjave, ki so jo spoznali. Učenci so ponovili poimenovanja za najljubšo hrano in se sporazumevali po vzorcu igre vlog; (3) Poudarek so dali tudi ponovitvi pozdravov in vljudnostnih izrazov. Prav tako so ponovili poimenovanje družinskih članov in delov telesa, ki so se jih učili skozi igro; (4) Skozi igro pantomime smo ponovili tudi poimenovanje živali in opravila, ki jih opravljajo tako doma kot tudi v šoli; (5) Zaradi bližanja počitnic in poletja so ponovili značilnosti letnih časov, aktivnosti in opravila, ki se izvajajo v posameznem letnem času; (6) Zadnjo uro so namenili ponovitvi praznikov. Ponovili so praznike, ki so jih spoznali tekom šolskega leta ter omenili prihajajoči praznik 25.6. - Dan državnosti. O njem so se tudi pogovorili in povedali zakaj je pomemben.

Hospitacije pri pouku v šolskem letu 2023/24

HOSPITACIJE NA OŠ METLIKA (07.02.2024)

Skupina 1. in 2. razred (12 učencev: 9 fantov, 3 dekleta)

Vsebina ure poteka tekoče in povezano. Obravnava govorne, slušne in vizualne vsebine je enakomerna. Po predstavitvi posameznikov se osredotočijo na opisovanje predmetov ter opredelitve delov telesa, predvsem čutil, slednje je vezano tudi na njihovo učno vsebino pri rednem pouku. Učiteljica ob vsaki priložnosti povpraša po barvi, obenem pa je obravnava dobra lekcija za rabo instrumentalnega. Slednje je v skladu z izsledki ciljno-razvojnega projekta, v okviru katerega smo ugotovili, da tako poimenovanje barv kot tudi raba instrumentalnega zahtevata redno obravnavo pri učencih (Zorčič et al., 2023).

Opaziti je skrb učiteljice po ločevanju med J1 in J2, z evidentiranjem besed iz slovenščine in iskanju izraza v romščini (»pu romane«), vseeno pa ne vztraja pri redni rabi romske različice (npr. učiteljica namesto »rani«), morebitne nedoslednosti tudi pri učiteljici (raba žuto/rumeno).

Dinamika v razredu je bila zelo razgibana: nekateri otroci so zelo zgovorni, medtem ko je druge potrebno vzpodbuditi k angažmaju in govoru. Zanimivo je bilo, da je ob večjem nemiru učiteljica na glas zavpila v slovenščini: »zadnje opozorilo«, čemur je sledila tišina. Če je bilo to zaradi slovenščine ali zaradi višine glasu, bi bilo potrebno raziskati v rednem opazovanju.

Mogoče nepomembno opažanje: kar 3 otroci imajo očala.

Skupina 3./4. razred (10 učencev: 5 fantov, 5 deklet)

Nekatere sem poznala že od lanskih hospitacij in lepo jih je bilo spet videti. Skupina je zelo zavzeta in želijo pokazati svoje znanje: dvigujejo roke, sprašujejo. Le dva učenca sta bila zelo zadržana in sta sodelovala le, ko sta bila pozvana. Eden učenec je zelo zahteven glede pozornosti in veliko moti pouk.

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Pouk je posrečena mešanica jezikovnega, spoznavnega in emocionalnega učenja v obliki vsakodnevne komunikacije.

Predlagala bi več besedilne obravnave za to starost.

Individualna učna pomoč (matematika, 2. razred: 2 učenca, fant in dekle)

Izvedba je potekala v slovenskem jeziku. Uporaba romščine le pri razlagi zahtevnejših besedilnih nalog. Z uporabo romščine je učiteljica hitreje prišla do nedvoumnega in pravilnega odgovora, medtem ko so bili odgovori v slovenščini kratki, z manj vsebinsko bogatimi besedami. Učiteljica pove, da si z romščino pomaga predvsem pri ostalih predmetih (slovenščina, okolje), ko je potrebna razlaga besed za uspešno razumevanje besedil.

V konkretnem primeru učne pomoči je prisoten fant, za katerega starši niso podpisali soglasja za ponavljanje razreda, kar pomeni, da v drugem razredu, ko ostali učenci računajo do sto, on še vedno vadi števila in račune do 5, pri čemer ne loči niti znakov (plus, minus, je enako). Dekle z malo vzpodbude v romščini uspe delati redne matematične naloge, s čimer utrjuje in potrjuje znanje, za to prejme tudi pohvalo učiteljice.

HOSPITACIJE NA OŠ FRANCETA PREŠERNA ČRENŠOVCI (13.03.2024)

Dodatna strokovna pomoč (slovenščina, 1.razred, deklica)

Izvedba poteka izključno slovenskem jeziku. Ponavljanje črk, mesto v besedi, črkovanje in zlogovanje. Učenje branja. Deklica se trudi, a ob koncu je že zelo utrujena (pomoč se izvaja po rednem pouku). Izvajalka pomoči razloži, da deklica doma nima vzpodbude za učenje, opravljeno je le delo v šoli. Pri otrocih brez domače vzpodbude in brez lastne motivacije (npr. zanimanje za knjige) se v času opismenjevanja naredi ogromna razlika v zmožnosti sprejemanja znanja v šoli in pri kasnejših obetih za prihodnost.

Izvajanje dopolnilnega pouka romščine (1.-4. razred, 2 fanta, 6 deklet)

Otroci so na začetku precej zadržani glede rabe romščine pred neznano osebo. Učiteljica romščine me predstavi kot učiteljico, ki prav rako razume romščino. Otroci se predstavijo. Glede na to, da je skupina precej starostno homogena, je potrebno precej izvirnosti ter inovativno in zanimivo predstavitvi učne vsebine za vse prisotne. Pri hospitirani uri so otroci ponavljali/predstavljali njihovo znanje romskega jezika s pomočjo igrice, ki jih zmorejo vsi (spomin, gibalno-spominske itd.), a učiteljica pravi, da pri načrtovanju pouka velikokrat učno uro oblikuje tako, da starejši učijo mlajše, s čimer v večji meri miselno angažira starejšo in mlajšo starostno skupino. Navodila za delo je učiteljica podajala v slovenščini, tudi nekatere druge igre so vsebovale oba jezika (npr. poimenovanje predmetov pri

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

spominu). Iz prikazanega je bilo očitno, da večina prisotnih otrok bolje obvladuje slovenski jezik. Vseeno se z obiskovanjem pouka romščine gradi pozitiven odnos do jezika, ki ga slišijo v domači okolici, če mogoče ne več doma, pa ga še vedno slišijo v romskem naselju ali pri ostalih sorodnikih. Pozitiven odnos do lastne in/ali skupinske jezikovne in etnične identitete je pomemben pri izgradnji individualne osebnostne identitete in osmišljanju pomena jezika/ov v življenju posameznika.

Po hospitacijah sem se peljala skozi romsko naselje Kamenci, od koder na šolo prihaja večina romskih otrok. Gre za naselje nekaj zgradb (cca 15), ki so sicer zidane, ampak v precej slabem stanju.

Razgovori z vodstvi šol

Razgovor z vodstvom je pokazal drugačna izhodišča dela na obeh šolah, kar je posledica drugega stanja glede romske tematike na Dolenjskem in v Prekmurju. Pri slednjih je očiten napredek z vidika vključevanja otrok v predšolske vzgojno-izobraževalne ustanove, znanja slovenščine, dokončanja osnovne šole in boljše integracije Romov v okolje. Vodstvo šole v Prekmurju se aktivno vključuje v reševanje problemov, ki/če nastanejo tekom šolanja in v komunikaciji z romsko skupnostjo niso odvisni le od romske pomočnice (oz. zaposlene, ki to vlogo opravlja na drugem delovnem mestu). Seveda se tudi šole v Prekmurju med seboj razlikujejo in občasno prihaja do odklonov tudi tam. Še vedno strukturo in avtoriteto v skupnostih nadzirajo starešine, zato se zdi, da ob različnih pretresih (smrti poglavarjev itd.) lahko prihaja do krajše izgube stika ali razpada strukture. Enaki problemi pa so veliko hujši, ko se to zgodi na Dolenjskem. Tam je romska pomočnica edina vez med šolo in skupnostjo in ob daljši odsotnosti romske pomočnice v OŠ Metlika, je vodstvo samo izrazilo nemoč nad situacijo. Brez nje je bilo tako obvladovanje otrok kot komunikacija s skupnostjo povsem neuspešna.

Delo v šolskem letu 2024/2025 (september – december 2024)

Na obeh šolah se je v septembru začel izvajati pouk romščine v skladu z določili razpisa MVI za dopolnilni pouk maternih jezikov in kulture otrok drugih narodnosti.

Na **OŠ Metlika** se je k pouku prijavilo 39 učencev, ki so razvrščeni v tri skupine: 1. razred (13 učencev), 2. razred (11 učencev) in 3. - 6. razred (15 učencev). V zadnjih štirih mesecih leta 2024 je bila obravnavana vsebina v romskem jeziku, prilagojena starostnim skupinam, sledeča:

1. razred: predstavitev (jezik in družba: Učenci se med seboj spoznajo in naučijo osnovnih informacij drug o drugem v romskem jeziku), **barve** (jezik in narava: Učenci se uri v besednem izražanju, ko poimenujejo barve in opisujejo slike v romskem jeziku), **prevozna sredstva** (jezik in okolje: Učenci spoznavajo prevozna sredstva in razvijajo svoje jezikovne veščine v romskem jeziku), **prislovna določila**

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

(jezik: Učenci v romskem jeziku uporabljajo besede zgoraj, spodaj, levo in desno v kontekstu prevoznih sredstev), **naša šola** (jezik in družba: Učenci spoznajo šolske prostore in zaposlene ter šolska pravila), **jesen** (jezik in narava: Učenci spoznavajo glavne značilnosti jeseni v romskem jeziku), **gozd** (jezik in narava: Učenci v romskem jeziku spoznajo gozdne plodove in rastline), **dolge in kratke besede** (jezik: Učenci se naučijo prepoznavati dolge in kratke besede ter jih zlogovati v romskem jeziku), **družina** (jezik in družba: Učenci spoznavajo člane družine in razumejo pomen besede "družina", **zgodba Zelo lačna gosenica** (jezik, literatura, 2 uri: Učenci bodo skozi pripovedovanje pravljice Zelo lačna gosenica razvijali sposobnost razumevanja zgodbe in zaporedja dogodkov, Učenci razvijajo jezikovne spretnosti in razumevanje zaporedja dogodkov skozi ustvarjanje in pripovedovanje pravljice *Zarele bukali gosenica*), **začetni in končni zlog v besedi** (jezik: zlogovanje, priklic besed, metrika), **zgodba Bogata in uboga sestra** (jezik in svet: besedila - obnova zgodbe, biti bogat/ubog/človek), **sadje in zelenjava** (jezik in narava: poimenuje v romskem jeziku sadeže in zelenjavo ter jih razvrstijo v ustrezni skupini), **živo in neživo** (jezik in svet: Učenci v romskem jeziku poimenujejo predmete in jih razdelijo v skupini živo in neživo.), odgovori Kje je? **Predlogi** v, na pod, nad, za pred (jezik in opis sveta: Učenci se naučijo pravilno uporabljati predloge v stavkih ter razvijajo razumevanje prostorskih odnosov z uporabo predmetov v svojem okolju), **pravljica Medved in miška** (jezik in obnova zgodbe, lastnosti likov), **primerjam** velikost števil (jezik, matematika: Učenci prepoznajo števila do 5 in razumejo pojme »večje«, »manjše«, »enako«.), **hrana in pijača** (jezik in svet: Učenci spoznajo osnovna poimenovanja hrane in pijače ter se naučijo uporabljati preproste povedi v romskem jeziku za opisovanje svojih prehranjevalnih navad), **Miklavž** (jezik in družba: Učenci spoznajo zgodbo o Miklavžu in njegove vrednote), kaj delamo **pozimi** (jezik in svet: Učenci pridobijo nova znanja o zimskih aktivnostih in izboljša svoje sposobnosti izražanja v romščini), iskanje **razlik** (jezik in svet: Učenec razvija sposobnost opazovanja in prepoznavanja razlik med različnimi stvarmi in razlike opiše v romskem jeziku.), **živali pozimi** (jezik in svet: Učenci spoznajo, kako različne živali preživijo zimo), zimska **oblačila in vreme** (jezik in svet: Učenci prepoznajo značilnosti zimskega vremena in se povežejo z oblačili ter utrjujejo besedišče v romskem jeziku) o **božiču** (jezik in svet: Učenec se v romskem jeziku seznani, kaj je božič in kako ga praznujemo).

2. razred: barve (jezik in narava: Učenci se urijo v besednem izražanju, ko poimenujejo barve in opisujejo slike v romskem jeziku), **prevozna sredstva** (jezik in okolje: Učenci razumejo pomembnost prevoznih sredstev in njihov vpliv na okolje), **števila do 20** (jezik in matematika: naučijo poimenovati in šteti števila do 20 v romskem jeziku, jih razvrščati ter prepoznati znake >, < in =), **jesen** (jezik in narava: Učenci spoznavajo glavne značilnosti jeseni v romskem jeziku), **zlogovanje in dolžina besed** (jezik: Otroci v romskem jeziku zlogujejo besede in spoznavajo njihovo dolžino), **družina** (jezik in

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

družba: Otrok spozna, kako nastane družina, ob knjigi doživlja prijetne občutke, veselje in radovednost. Samostojno pripoveduje zgodbo ter v romskem jeziku spozna obdobja odraščanja), **meseci v letu** (jezik, narava in družba: meseci, letni časi in prazniki), **tedni in dnevi** v mesecu (jezik, družba in matematika – koledar: Učenci razumejo, da mesec sestavlja več tednov, poznajo število dni v tednu ter znajo razporediti dni v tedne), dnevi v tednu (jezik, družba in matematika – **koledar**: Učenec prepozna in v romskem jeziku poimenuje dni v tednu), **dan in noč** (jezik in narava: Učenec v romskem jeziku sodeluje pri pogovoru o menjavanju dneva in noči ter spozna značilnosti dneva in noči – vrtenje Zemlje okoli svoje osi), **prehrana** (jezik in svet: Učenci v romskem jeziku razumejo pomen pester in uravnotežene prehrane.), **zimske igre** (jezik in svet: Učenci spoznajo različne zimske aktivnosti in športne igre, širijo besedišče ter razvijajo sposobnost opisovanja zimskih dejavnosti v romskem jeziku), zima (jezik in svet: Učenci ob slikah v romskem jeziku tvorijo povedi.), **o božiču** (jezik in svet: Učenec se v romskem jeziku seznani, kaj je božič in kako ga praznujemo).

3.– 6. razred: barve (jezik, naravoslovje in tehnika: Učenci se naučijo, katere barve se mešajo, da dobimo nove odtenke, in razumejo koncept sorodnih, nasprotnih ter toplih in hladnih barv), **prevozna sredstva** (jezik in okolje: Učenci spoznajo vzroke za potovanja, različna prevozna sredstva ter njihovo vlogo v prometu in okolju), **računanje do 100** (jezik, matematika: Učenci štejejo, zapišejo in berejo števila do 100 v romskem jeziku, razlikujejo desetiške enote ter razumejo odnose med njimi), **jesen** (jezik in narava: Učenci v romskem jeziku prepoznajo in razumejo glavne značilnosti jeseni ter jih povežejo z naravnimi spremembami in aktivnostmi ljudi ter živali v tem obdobju), **družina**: vrste družine in njeni člani (jezik in družba: Učenec prepozna različne vrste družin in razume njihove vloge, pri čemer zna družinske člane poimenovati v romskem jeziku), **simetrija** (jezik in opis sveta: Učenec prepozna, poišče in naredi simetrične oblike ter jih zna opisati), **opis predmeta** (jezik in opis sveta: Učenci se naučijo v romskem jeziku natančno opisati predmet – vprašalnice!), **liki in telesa** (jezik in opis sveta, matematika: Učenci spoznajo in razumejo razliko med geometrijskimi liki in telesi, ter se naučijo prepoznavati in poimenovati v romskem jeziku osnovne geometrijske like in telesa ter njihovo barvo), **kombinatorika** (jezik in matematika: Učenci spoznajo osnovne principe kombinatorike in se naučijo, kako izračunati število različnih kombinacij pri izbiri predmetov), **deli celote** (jezik, svet in matematika: Učenci prepoznajo, ali je celota razdeljena na enake dele ali ne, in del poimenujejo z besedo v romskem jeziku ter ga označijo), **dan samostojnosti in enotnosti** (jezik in družba: Učenci spoznajo ključne dogodke osamosvojitve Slovenije ter pomen slovenskih simbolov, kot so zastava, grb in himna) **zgodba O božiču** (jezik in družba: Učenci razvijajo sposobnost razumevanja in interpretacije zgodbe v romskem jeziku).

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Fotografija 1: Didaktična igra tombola - geometrijski liki

Vir: Kosec (2024).

Slika 1: Primer učnega lista za prvi razred več, manj, enako (dolenjsko narečje)

Imeno : _____ Priimko: _____

BUTEREDE & HARJEDE& ISTO

OBKRUŽIN ČAČO ZNAKO.

Vir: Kosec (2024).

Slika 2: Naloga iz učnega lista *Deli celote* (dolenjsko narečje)

Zapisin keči pica menge još aščovi.

Vir: Kosec (2024).

Na **OŠ Franceta Prešerna v Črenšovcih** je v šolskem letu 2024/25 prijavljenih 9 otrok v eni skupini (1.-3.razred). Pouk poteka sočasno v slovenščini in romščini.

Obravnavali so naslednje teme: predstavitev pouka, pravila obnašanja pri urah, pogovor o temah, ki jih bodo obravnavali in pričakovanja, **učenci se predstavijo** v slovenskem in romskem jeziku (vsak izmed njih pove svoje ime in priimek, starost in razred, hobi, kaj rad počne, kaj rad je, najljubša barva, poskušajo se opisati (barva las, oči, kaj imajo oblečeno), vsak izdela svojo osebno izkaznico). **Šola**, ki jo obiskujejo in njeni prostori (ime šole, šolski prostori). Učenci so šolske prostore poimenovali v slovenskem jeziku, nato pa so jih poskušali poimenovati tudi v romskem jeziku. Ugotovili so, da v romskem jeziku ni posebnega poimenovanja za šolske prostore. **Zaposleni** na šoli (delo, ki ga posamezni zaposleni opravlja, njegov poklic, kakšno šolo oz. fakulteto je potrebno končati, da lahko opravljajo ta poklic). Poskušali so poiskati poimenovanje posameznega poklica v romskem jeziku. **Pravila obnašanja** (kaj so sploh pravila, zakaj jih imamo in zakaj je dobro, da pravila upoštevamo).

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Vljudnostni izrazi (izvoli, hvala, prosim, dober tek) in **pozdravi** (dober dan, nasvidenje, lahko noč, dobro jutro ...). Učenci so povedali, kdaj in kje uporabljajo vljudnostne izraze in pozdrave in ali jih uporabljajo tudi doma. Poskušali so poiskati poimenovanje tudi v romskem jeziku. Pogovor o **šolanju** (zakaj je pomembno redno in pravočasno hoditi v šolo, opravljati domače naloge, poslušati in sodelovati pri pouku in skrbeti za svoje šolske potrebščine). **Okolica šole** (šolsko igrišče, dvorišče, vrtec, parkirišče, cerkev, pokopališče, zdravstveni dom, polja, hiše). Skupaj iščejo poimenovanje v romskem jeziku. Učenci pripovedujejo o pravilih pri igri na igrišču in šolskem dvorišču. **Promet** in prometna pravila, varnost v prometu, varna pot do šole, prevozna sredstva, varno v avtu, na kolesu in kot pešec, **letni čas jesen, prazniki** noč čarovnic, Dan spomina na mrtve.

Značilnosti **jesei** (Učenci naštevajo značilnosti jeseni. Razmišljajo o barvah, ki so značilne za jesen, vremenu in oblačilih, ki jih nosimo v tem letnem času. Učenci, ki berejo, preberejo navodila za reševanje učnega lista. Mlajši učenci poskušajo tudi samostojno prebrati. Ko preberejo jim še izvajalka prebere navodila in nato po korakih in po vrsti skupaj rešujejo učni list, se sproti pogovarjajo o poimenovanju predmetov, ki so v nalogah). **Berem in poimenujem:** Najprej si ogledajo učni list. Poimenujejo v slovenskem in romskem jeziku in določijo **živo in neživo**. Pogovorijo se o tem, zakaj odpadel list in veja nista več živa in zakaj so listi in veje na drevesu še živi. Učenci samostojno poskušajo dopolniti manjkajoče črke v poimenovanjih v slovenskem in romskem jeziku. **Uganke po romsko:** Za učence izvajalka prevede oziroma priredi besedilo ugank v romski jezik. Pri uri učencem prebere posamezno uganko in se o njih pogovorijo. Iz učnega lista naredijo kartice, s pomočjo katerih bodo lahko tudi v naslednjih urah samostojno brali in reševali uganke. Kartice bodo sproti dopolnjevali in dodajali še več ugank. **Bralno razumevanje:** Učencem razdeli učne liste in določi učenca, ki prebereta besedilo v romskem in slovenskem jeziku. Ostali pozorno poslušajo. Po prebranem se pogovorijo o besedilih. Povpraša jih, katero besedilo jim je bolj razumljivo. Vsak izmed njih nariše, o čem govori besedilo. V nadaljevanju skupaj rešijo zastavljena vprašanja. **Poimenovanje in razvrščanje živali:** Učenci si ogledajo učni list in poimenujejo živali v slovenskem in romskem jeziku. Eden izmed učencev prebere navodila. Po potrebi izvajalka še dodatno razloži navodila. Učenci nato samostojno poskušajo pravilno določiti števila živali v prostorčke. Skupaj preverijo rešitve in morebitne napake popravijo. **Poimenovanje in razvrščanje živali po abecedi:** Živali na učnem listu smo obravnavali v pretekli uri. Učencem razdelim učni list in razložim navodila. Samostojno preberejo imena živali pri določeni sličici in obkrožijo ustrezno. Nato s pomočjo abecede, ki je zapisana na učnem listu poskušajo samostojno razvrstiti živali po vrstnem redu. Skupaj preverimo njihove rešitve in popravimo morebitne napake **Bralno razumevanje:** na učnem listu so slike živali, ki so jih že spoznali. Vsak učenec samostojno prebere poved in določi oziroma obkroži pravilno rešitev. Učencem, ki še niso dobri bralci pomagajo,

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

ne da bi jim povedali rešitev. **Reševanje preproste križanke:** Izvajalka pripravi zelo preprosto križanko v katero vpisujejo imena živali po romsko. Pogovorijo se o živalih, ki so jih že spoznali in določijo, koliko je novih živali. Skupaj jih poimenujejo in ugotavljajo, katere poimenujejo enako v obeh jezikih. To sta mačka in hrček. Učenci nato samostojno rešijo križanko in izpišejo črke v določena polja. Rešitev je MARHI, kar pomeni ŽIVALI. **Značilnosti zime:** pogovor o zimskih oblačilih in obutvi ter njihovem pomenu za ohranjanje telesne temperature in zaščito pred mrazom, otroci predstavijo svoja zimska oblačila, kot so jopiči, kape, rokavice in škornji. Otroci so se aktivno vključili v pogovor, izmenjevali mnenja in izkušnje glede svojih oblačil ter kako skrbijo za to, da so pripravljeni na zimo. **Smreka:** Pogovor o smreki in njenem poimenovanju v romskem jeziku. Predstavitev smreke kot tipično zimzelenega drevesa, značilnega za naše gozdove, primerjava poimenovanja smreke v slovenščini in romščini, poskušati razumeti, kakšne so razlike in podobnosti med obema jezikoma, delovni list, otroci so aktivno sodelovali: naloga je otrokom pomagala utrditi besedišče v romščini, razvijati jezikovne spretnosti v obeh jezikih, obenem pa so se naučili več o naravi in drevesih, ki rastejo v njihovem okolju ter pridobili znanje o pomenu smreke v naravi. **Trije dobri možje:** praznovanje decembrskih praznikov ter tradicije in običaji, povezani z njimi v različnih državah in kulturah. Otroci delijo svoje izkušnje in običaje, ki jih imajo doma v tem prazničnem času, ter se pogovarjajo tem, kako preživljajo praznike, kakšna darila si želijo in kako praznujejo z družino. Poimenovanja v obeh jezikih. **Uganke:** branje ugank. Prilagojena uganka v romskem jeziku. Osredotočenje na nove besede in fraze v romskem jeziku, ki so otrokom pomagale pri razumevanju uganke. Otroci so z veseljem in pozorno sodelovali. Pri vsaki uganki so narisali zahtevano in odgovorili na nekaj vprašanj povezanih z uganko, kar je bila odlična priložnost za utrjevanje novih besed in ustvarjalno pisanje. **Ponovitev:** otroci so reševali učni list, ki je bil pripravljen v obeh jezikih – slovenščini in romščini. Učni list je vseboval naloge, ki so otrokom omogočile ponovitev znanja o zimi, zimskih oblačilih in obutvi ter značilnostih tega letnega časa. Otroci so samostojno prebrali naloge v obeh jezikih in jih rešili. V pomoč so jim bile sličice, ki so jih usmerjale pri reševanju nalog, saj so lahko povezovali slike z besedami in izrazi v slovenščini in romščini. Sličice so otrokom pomagale vizualno razumeti vsebine nalog in jih spodbudile k večji pozornosti pri branju in razumevanju besedil v obeh jezikih. Tako so utrjevali svoje jezikovno znanje v obeh jezikih, hkrati pa razvijali spretnosti branja in razumevanja besedil. **Ponovitev:** osredotočenje na ponovitev značilnosti zime in vsega, kar so se naučili do zdaj. Pogovarjali so se o zimskih značilnostih, kot so hladno vreme, sneg, zmrzal, zimske aktivnosti (sankanje, smučanje, plezanje po snegu) ter o tem, kako se pozimi oblačijo in skrbijo za zaščito pred mrazom. Besedila, s pomočjo katerih so ponovili znanje, ki so ga pridobili v prejšnjih dejavnostih. Razpravljali so, kaj se dogaja v naravi pozimi.

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Tabela 1: Primer učnega lista uganke (prekmursko narečje)

SOM TIKNO TE REMEŠ HAF SIR. MAČKATAR DAURAF, TU PA AKAUN PHUKAF MRO AUNAF.	 KRMUSO/miš
KADA VALAKHAJ ŽAF MRO KHER MANCA PRU DUMO LAF. LOKE, LOKE ŽAF HAM SA DJEK KAUR KAJ PERAF.	 ČIGA/polž
KAUMEL KRUŠKA, KAUMEL MED, IPEN AFKA SAR ČHAVORE SLADOLED. PHENEN BRUNDA, ČAK BRUNDA ... ANGLU DJENT ČAPINEL U KHER, ŽAL TE SOL CILO DJENT.	 MEDVA/medved
VEŠESKE PHIREL, VEŠESKE ŽAL, DJEK ČUDNI KEFA SO ŠEJ TE HAL. ČAK ADU ČAČI KEFA NAUN, LATAR DAUREL TE GARVAN.	 BORZO/jež

Vir: Horvat Samira (2024).

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Primer učnega lista bralnega razumevanja

SI HI ADAU?/Kaj je to?

LAUČHE ŠUN TE AKOR PHUKAV PAL SOSTE VAKERAS./

Dobro poslušaj, potem pa povej o čem govorimo.

ME SOM BOROCO. BARDJOF AV ANDU VEŠ, ŠEJ PA BARDJO VAF TE AVRETHAN. TE NILEJ TE DJIVENDE SOM ZELEN O. NAUNE MAN PAUTRA. MAN HI SUFTJA. PRI MANDE BARDJUN STORŽDJA. KADA HI BOŽITJA MAN U MANUŠA OKRASINEN. Jaz sem smreka. Rastem v gozdu, lahko pa rastem tudi drugje. Sem zelena tako poleti kot tudi pozimi. Nimam listov. Imam iglice. Na meni rastejo storži. Ko je božič me ljudje okrasijo.	RISAULIN!/Nariši!
PISIN!/Napiši! PALU SO KAŠ VAKERAHAI? O kateri drevesu smo govorili? SEJ FARBA HILO TE NIJEL TE DJIVENDE? Kakšne barve je in poleti in pozimi? KAUJ BARDJUL ADAU KAŠ? Kje raste to drevo? SO HI LE BOROCO NAMESTO PAUTRA? Kaj ima smreka namesto listov? SO BARDJUL PRU BOROCO? Kaj raste na smreki?	

Vir: Horvat Samira (2024).

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Analiza napredovanja romskih otrok na OŠ metlika v zadnjih petih letih

	1.razred	2.razred	3.razred	4.razred	5.razred	6.razred	7.razred	8.razred	9.razred	skupaj
2019/20 vsi vpisani romski otroci	9	8	9	6	4	4	2	1	0	43
2019/20 romski otroci, ki napredujejo	5	3	6	6	1	3	1	1	0	26
2019/20 delež uspešnih romskih otrok	55,55556	37,5	66,66667	100	25	75	50	100	0	60,46512
2020/21 vsi vpisani romski otroci	11	11	5	7	9	3	4	2	1	53
2020/21 romski otroci, ki napredujejo	7	8	2	5	4	0	0	1	1	28
2020/21 delež uspešnih romskih otrok	63,63636	72,72727	40	71,42857	44,44444	0	0	50	100	52,83019
2021/22 vsi vpisani romski otroci	11	11	11	6	9	6	3	1	1	59
2021/22 romski otroci, ki napredujejo	5	6	4	5	3	0	0	0	1	24
2021/22 delež uspešnih romskih otrok	45,45455	54,54545	36,36364	83,33333	33,33333	0	0	0	100	40,67797
2021/22 romščina		6	5	1						12
2021/22 romščina in napredujejo		6	3	1						10
21/22 delež uspešnih, ki so imeli romščino		100	60	100						83,33333
2022/23 vsi vpisani romski otroci	11	8	11	5	9	8	0	0	0	52
2022/23 romski otroci, ki napredujejo	7	7	6	5	2	3	0	0	0	30
2022/23 delež uspešnih romskih otrok	63,63636	87,5	54,54545	100	22,22222	37,5	0	0	0	57,69231
2022/23 romščina		5	6	5						16
2022/23 romščina in napredujejo		5	3	5						13
22/23 delež uspešnih, ki so imeli romščino		100	50	100						81,25
2023/24 vsi vpisani romski otroci	12	10	12	7	9	6	3	0	0	59
2023/24 romski otroci, ki napredujejo	8	4	3	4	3	0	0	0	0	22
2023/243 delež uspešnih romskih otrok	66,66667	40	25	57,14286	33,33333	0	0	0	0	37,28814
2023/24 romščina	10	6	10	6	5	3	1			41
2023/24 romščina in napredujejo	7	2	4	4	3	0	0			20
23/24 delež uspešnih, ki so imeli romščino	70	33,33333	40	66,66667	60	0	0			48,78049

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Analiza učinka poučevanja romščine na OŠ Metlika zahteva dodatno obrazložitev. V prvih dveh šolskih letih, uvajanja romščine (š.l. 21/22 in 22/23) je bil na šoli delež romskih otrok, ki so napredovali v naslednji razred sledeč: prvo leto slabih 41% in drugo leto slabih 58%. Med tistimi, ki pa so obenem obiskovali tudi dopolnilni pouk v romščini, pa v prvem letu dobrih 83% in v naslednjem letu dobrih 82%.

Ti spodbudni rezultati so verjetno prispevali k temu, da je bilo v šolskem letu 2023/24 ob menjavi vodstva šole predlagano, da se dopolnilni pouk predstavi vsem romskim učencem in njihovim staršem ter omogoči vključitev vsem zainteresiranim. Učenci so se številčno vpisali in po poročanju izvajalke dopolnilnega pouka le-tega tudi redno obiskovali. Vseeno je povečano število vpisanih učencev imelo za posledico več razredov, ki so bili tudi bolj heterogeni. Po mnenju izvajalke so bili med njimi nekateri, ki so se vključili, ker so se v skupini dobro počutili in se lahko izražali v maternem jeziku, drugi so želeli pridobiti nova znanja, spet tretji pa so se zelo trudili in aktivno sodelovali, vendar imajo učne težave in posledično potrebujejo več časa za pomnjenje in utrjevanje snovi. Delo v večjih skupinah je tako predstavljalo izziv, saj gre za učence z različnimi učnimi zmožnostmi, pri katerih je potrebno prilagojeno poučevanje. Dopolnilni pouk je bil zato ves čas skrbno načrtovan in voden, aktivnosti so morale biti privlačne ter raznolike, pri čemer so se pogosto uporabljala slikovna gradiva. Priprava in izvedba takšnega pouka sta od izvajalke zahtevali veliko časa in energije. Dodaten izziv je predstavljala dolgotrajna odsotnost izvajalke zaradi zdravstvenih težav. Njena odsotnost se je odrazila tudi v splošni uspešnosti romskih učencev – prvič v zadnjih petih letih je delež uspešnih napredovanj v naslednji razred vseh romskih učencev na šoli padel na dobrih 37 %.

Menim, da je analiza dobro pokazala, kako nujno je kvalitetno delo z zainteresiranimi posamezniki; slednje se vedno obrestuje. Po drugi strani hitre in obširne spremembe ne morejo prinašati dobrih rezultatov, če obenem ne poskrbimo za primeren finančni ter za človeški kapital, torej za primerno število usposobljenih izvajalcev. Delo, ki se izvaja na projektih, ki vključujejo romske otroke in romski jezik, morajo izvajati usposobljeni in dobro motivirani pedagoški delavci, ki pa jih trenutno primanjkuje. Videli bomo, če bodo podatki za š.l. 2024/2025 pokazali trend navzgor predvsem zaradi konstantne prisotnosti izvajalke pouka.

Vseeno pa je potrebno zaključiti, da je delež romskih otrok, ki napredujejo v naslednji razred vedno večji v skupini, ki obenem obiskuje tudi pouk romščine.

Zaključek letnega poročila in načrtovana realizacija za naprej

Naloge in aktivnosti so potekale v skladu z načrtovano realizacijo za leto 2024: uspešno je bilo izvedeno strokovno srečanje učiteljic dopolnilnega pouka maternega jezika in kulture otrok drugih narodnosti z naslovom **Večjezičnost kot dodana vrednost**. Izvedbo strokovnega srečanja načrtujemo tudi v prihodnjem letu 2025.

Pilotno uvajanje romščine kot dopolnilnega pouka maternega jezika in kulture poteka v obeh največjih »avtohtonih« romskih narečjih v Sloveniji. V Prekmurju pouk obiskuje manjša skupina, kjer je glavni poudarek ohranjanje jezika in kulture, saj otroci po večini bolje razumejo in govorijo slovenski jezik, medtem ko se romski v družinah (predvsem pri mladih) opušča. Pouk je zato namenjen spoznavanju romskega jezika ob sočasnem opismenjevanju.

V Beli Krajini je položaj romskega jezika drugačen: jezik je še močno prisoten v privatnem in družinskem krogu ter predstavlja večini otrok prvi jezik. Pouk je zato v večji meri načrtovan kot podajanje učne snovi v romščini, kar v prvem triletju v večji meri poteka kot medpredmetno učenje jezika, matematike in okolja. Po treh letih izvajanja smo prvič naredili analizo napredovanja romskih otrok v naslednji razred glede na to, če obiskujejo romščino ali ne. Zaključki so zaradi zelo spremenjenih okoliščin v zadnjem letu še nejasni. Razlogov za to je verjetno več in so med seboj prepleteni, a v prvi vrsti lahko rečemo, da je bil največji problem razširitev obsega otrok ter posledično slabša kvaliteta dela v večjih in bolj nehomogenih skupinah, kjer se je kar naenkrat znašlo več otrok z manj interesa. Drugi problem je bil izredna obremenitev izvajalke pouka, ki je ob tem imela še zdravstvene probleme (posledice njene odsotnosti pa lahko vidimo v padcu splošne uspešnosti romskih otrok: delež uspešnosti napredovanja romskih otrok v naslednji razred je na šoli prvič v zadnjih petih letih padel na dobrih 37%). Vseeno pa je nujno potrebno povedati, da je delež otrok, ki napredujejo v naslednji razred, vedno višji v skupini, ki dodatno obiskuje tudi romščino.

Ob prejemu podatkov za šolsko leto 24/25 bo možno podati dodatne zaključke. Vsekakor pa bi bili podatki veliko bolj zanesljivi, če bi zajemali več različnih šol, otrok in izvajalcev.

V okviru naloge bi v prihodnjem letu želeli preveriti tudi stališča staršev do poučevanja romščine. Izvedba je odvisna od finančnih in časovnih zmožnosti.

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Viri in literatura

Medvešek, M., & Balažič Bulc, T. (2024, november 14). Predstavitev izsledkov ankete izvedene med učitelji DPMJK otrok s priseljenkim ozadjem. Institute for Ethnic Studies. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14162232>

Balažič Bulc, T., & Medvešek, M. (2024, junij 6). Extracurricular Tuition of Mother Tongues and Cultures of Children from Other Nationalities in Slovenia: Practical Implementation. Jeziki sožitja, jeziki konflikta : mednarodna konferenca : ob 30-letnici ZRS Koper, 50-letnici SLORI Trst in skorajšnji 100-letnici INV, Koper. Inštitut za narodnostna vprašanja. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14258527>

Medvešek, M., & Balažič Bulc, T. (2025). Dopolnilni pouk maternih jezikov in kulture otrok drugih narodnosti v Sloveniji [Data set]. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14608205>

Zorčič, S., Bešter, R., Pirc, J., & Sorgo, L. (2023). Prepoznavanje ravni jezikovne zmožnosti romskih otrok in učencev, 2023. 1 spletni vir. https://www.adp.fdv.uni-lj.si/media/raziskave/pdf/study_pdf_jzro23_si.pdf; doi:10.17898/ADP_JZRO23_V1